

Hebrew and World Literature
For *Olim*

ספרות עברית וכללית
לעולים חדשים

Instructions

הוראות

א. Duration of exam: One hour and three quarter hours

א. משך הבחינה: שעה וארבעים וחמש דקות.

ב. Exam structure and breakdown of points:

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה:

This exam consists of two parts.

בשאלון זה שני פרקים.

Part I:	Drama	–	40	points
Part II:	Poetry	–	60	points
	Total	–	100	points

40	נקודות	–	פרק ראשון: דרמה
60	נקודות	–	פרק שני: שירה
100	נקודות	–	סך הכול

Both parts of the exam are **required**.

שני הפרקים בבחינה הם **חובה**.

In **Part I** (Drama) answer one question (40 points)

בפרק הראשון (דרמה) יש לענות על שאלה אחת (40 נקודות).

In **Part II** (Poetry) answer two questions

בפרק השני (שירה) יש לענות על שתי שאלות

(each question – 30 points).

(לכל שאלה – 30 נקודות).

ג. Material that may be used during the exam:

ג. חומר עזר מותר בשימוש:

- (1) A list of works
- (2) A Hebrew – other language / other language – Hebrew dictionary

- (1) רשימת יצירות.
- (2) מילון עברי-לועזי / לועזי-עברי.

ד. Special instructions:

ד. הוראות מיוחדות:

- (1) At the beginning of each answer, write the number of the part and the number of the question you are answering.
- (2) Pay attention to your handwriting, spelling, punctuation, and grammar.
- (3) Do not use examples from the same work in different answers.
- (4) Internal examinees: You must attach the list of works studied to your answer booklet.
External and "nivhanei mishneh" examinees:
You will be given a list of works.

- (1) יש לרשום בראש כל תשובה את מספר הפרק ואת מספר השאלה שבחרתם להשיב עליה.
- (2) יש לשים לב לכתב, לכתיב, לפיסוק ולכללי הדקדוק.
- (3) אין להדגים באמצעות אותה היצירה בתשובות שונות.
- (4) לנבחנים אינטרניים: חובה לצרף למחברת הבחינה את רשימת היצירות שנלמדו.
לנבחנים אקסטרניים ונבחני משנה: תימסר רשימת יצירות.

Write only in the answer booklet. Write "טיוטה" at the top of each draft page.

יש לכתוב במחברת הבחינה בלבד. יש לרשום "טיטטה" בראש כל עמוד המשמש טיוטה.
כתיבת טיוטה בדפים שאינם במחברת הבחינה עלולה לגרום לפסילת הבחינה.

If you write draft material outside the answer booklet, your exam may be disqualified.

בהצלחה!

Good Luck!

Questions

Part I – Drama (40 points)

Answer one of the questions 1–6 (40 points).

Sophocles' Tragedies: "אנטיגונה", "אדיפוס המלך", "אנטיגונה"

and **Shakespeare's Tragedies:** "המלט", "המלך ליר", "מקבת", "אותלו", "רומיאו ויוליה"

1. Pursuit of truth, pursuit of justice, love, identification, jealousy, hate, and revenge are motives that are central to the plot of many tragedies.

Which of these motives is (or are) central to the plot of the tragedy you studied?

Explain your answer, giving examples from two scenes in the tragedy.

2. Describe the fatal mistake in a tragedy you studied.

At what stage of the tragedy did the mistake occur, what motives or reasons led to the mistake, and what were the consequences of the mistake?

Give examples to support your answer.

3. The hero's (or heroine's) traits combined with external factors lead to the tragic fate.

Explain this statement based on the tragedy you studied, giving an example/examples.

Modern Play (from the 19th or 20th century)

4. Many plays portray a struggle between characters.

Describe a central struggle in the play you studied. Explain whether the reasons for this struggle are personal, ideological/principle-driven, or a combination of the two. Give examples to support your answer.

5. Many modern plays describe an experience of alienation, feeling like a stranger, or humiliation.

Describe such an experience portrayed in the modern play you studied, and explain how it is evident in two scenes in the play.

6. Who is the strongest and most influential character in the play you studied?

Explain how this character influences the other characters in the play.

Part II – Poetry (60 points)

(Medieval Poetry, Poetry of Haim Nahman Bialik, Leah Goldberg, Rachel)

Answer two of the questions 7–20 (each question – 30 points).

Medieval Poetry [שירת ימי הביניים]

7. Read the following poem and answer the question below.

לבי במזרח / יהודה הלוי

לבי במזרח ואנכי בסוף מערב – / איך אטעמה את אשר אכל ואיך יערב?
איכה אשלים נדרי ואסרי, בעוד / ציון בחבל אדום ואני בכבל ערב?
יכל בעיני עזב כל טוב ספרד, כמו / יקר בעיני ראות עפרות דביר נחרב!

Describe the contrast in the poem, and explain how this contrast helps to convey the poem's meaning.

8. Read the following poem and answer the question below.

יפה נוף / יהודה הלוי

יפה נוף, משובש תבל, קריה למלך רב, / לך נכספה נפשי מפאתי מערב!
המון רחמי נכמר כי אזכרה קדם, / כבודך אשר גלה וגוף אשר חרב.
ומי יתנני על כנפי נשרים, עד / ארוה בדמעותי עפרך ויתערב!
דרשתיך, ואם מלכך אין בך ואם במקום / צרי גלעדך – נחש שרף וגם עקרב.
הלא את אבניך אחונן ואשקם / וטעם רגביך לפי מדבש יערב!

Describe the contrast between Jerusalem in the present and Jerusalem in the past, and explain how this contrast helps us understand the attitude of the speaker in the poem towards Jerusalem.

9. Read the following poem and answer the question below.

הבא מבול / יהודה הלוי

הבא מבול ושם תבל חרבה? / ואין לראות פני ארץ חרבה,
ואין אדם ואין חיה ואין עוף - / הסף הכל ושכבו מעצבה?
ובראות הר ושוחה לי מנוחה, / וארץ הערבה לי ערבה.
ואשגח לכל עבר - ואין כל, / אבל מים ושמים ותבה,
וליתן בהרתיחו מצולה, / ואחשב כי תהום יחשב לשיבה.
ולב הים יכחש באניה, / כאלו היא ביד הים גנבה!
ויס יזעף - ונפשי תעלז, כי / אלי מקדש אלהיה קרבה.

Describe the situation of the speaker in the poem, and describe how he copes with this situation.

Poetry of Haim Nahman Bialik [שירת חיים נחמן ביאליק]

10. Read the following poem and answer the question below.

הַכְּנִיסִינִי תַּחַת כְּנָפֶךָ / חיים נחמן ביאליק

- בית 1
הַכְּנִיסִינִי תַּחַת כְּנָפֶךָ,
וְהִי לִי אִם וְאַחֻזָּה,
וְהִי חִיקֶךָ מְקַלֵּט רֹאשִׁי,
קוֹרְתִּי פְּלֹתֵי הַנְּדָחוֹת.
- בית 2
וּבָעֵת רַחֲמִים, בִּין־הַשְּׁמָשׁוֹת,
שָׁחִי וְאַגֵּל לָךְ סוּד יְסוּרִי:
אוֹמְרִים, יֵשׁ בְּעוֹלָם נְעוּרִים –
הֵיכֵן נְעוּרִי?
- בית 3
וְעוֹד רַז אֶחָד לָךְ אֶתְּנֶדָה:
נִפְשִׁי נִשְׂרָפָה בְּלֶהָבָה;
אוֹמְרִים, אֶהְבֶּה יֵשׁ בְּעוֹלָם –
מִה־זֹּאת אֶהְבֶּה?
- בית 4
הַכּוֹכָבִים רָמוּ אוֹתִי,
הָיָה חֲלוֹם – אַךְ גַּם הוּא עָבָר;
עֲתָה אֵין לִי כְּלוֹם בְּעוֹלָם –
אֵין לִי דָבָר.
- בית 5
הַכְּנִיסִינִי תַּחַת כְּנָפֶךָ,
וְהִי לִי אִם וְאַחֻזָּה,
וְהִי חִיקֶךָ מְקַלֵּט רֹאשִׁי,
קוֹרְתִּי פְּלֹתֵי הַנְּדָחוֹת.

Explain how the speaker in the poem expresses their desire for a relationship.

In your answer, write about two literary devices [דרכי עיצוב] that help to portray this desire in the poem.

11. Read the following poem and answer the question below.

צפּרֶת / חיים נחמן ביאליק

בית 1 כֹּל־הָעוֹלָם טוֹבֵעַ בְּאוֹר וּבִשְׁמִיר, אוֹצְרוֹת חַיִּים לֹא־שֹׁעֲרֵתִים מִסָּבִיב מִתְרַחֲשִׁים, וּבִמְשָׁעֵל הַנִּמְתָּח בֵּין יַעַר וְנִיר שְׁנִינּוּ הוֹלְכִים וְחֹלְכִים וּמַחֲשִׁים. אָנוּ הוֹלְכִים וְהוֹלְכִים, לְשִׁבְלֵנוּ אֵין קֶץ, אֶפְפוֹנוּ שְׂבָלִים, כְּתוּרוֹנוּ צִפּוֹרוֹת, וּבַחֲנִיתוֹת שְׁלִזָּהב יִפְגַּעְנוּ כָּל־עֵץ וּבְצִאָּלִי צִמְרוֹת.	בית 4 וְהִנֵּה נִקְלָעָה צִפּוֹרֶת כְּפָרַח בְּקִיצָה שְׁעַר מַחְלָפְתָּהּ הַמְּפֹזָה עַל־הַמַּחְגָּרֶת, וְכִמּוֹ רִמְזָה לִּי: בְּחוּר, קוֹם שְׂקָה־לָּהּ, וּדְמָה אֵלַי הַצִּפּוֹרֶת! אוֹלָם אֵת – הַהֲרֹגְשֵׁת בַּצִּפּוֹרֶת וּבִי? הַהֲרֹגְשֵׁת, כִּי גַם־נִפְשִׁי נְתוּנָה בְּשָׂבִי, וּמִפְּרִפְרֶת וּתְלוּאָה, וּמִצִּפָּה לִישׁוּעָה בְּמַחְלָפְתָּהּ הַקְּלוּעָה?
בית 2 הַדְּמוּת כְּרוּב אִם עַב קָלָה בְּרוּם עוֹלָם רִפְרָפָה? אֵךְ גַּם־הִיא חִישׁ הַפְּלִיגָה לְמַדִּינַת הָיִם – וְאֶת־הַרְהוּרִי הַטְּהוֹר כְּמוֹהָ וָרֵם נִשְׁאַה עֲמָה לְנִצָּח עַל־כֶּתֶףֶּהָ. וְשׁוּב זֶהָר רִקִּיעַ, וְשׁוּב תִּכְלֶת בְּלִי־סוֹף, אֵת הוֹלְכֶת בְּרֹאשׁ וְאֵנִי כְּרוּךְ אַחֲרֶיהָ, וּבְקִמּוֹתֶיהָ הַמְּלֹאוֹת הַשְׁתַּרְעֵנוֹף, וְהַכֵּל בְּהִיר בּוֹ כְּמוֹ בְּעֵינֶיהָ.	בית 5 וּבְעֵינֶיהָ שׁוּב אֶצִּיץ וְאַבְקֶשׁ שָׁם תְּשׁוּבָה – וּכְבִּתְחֻלָּה הֵן צְנוּעוֹת, שְׁתִּי יוֹנֵי הַחֹן; מַה־לִּי צְנִיעוּת עֵינֶיהָ – וּמַחְלָפְתָּהּ מְשׁוּבָה, הִיא אוֹמֶרֶת לִי: הֵן! מִהְרִי, מִהְרִי, אַחוּתִי, נְבוּאָה הִיעֲרָה, תַּחַת חֶפֶת אֲשֶׁרִיו לָךְ כָּל־נִפְשִׁי אֶפִיקָה, וְאֶת־כָּל־אַהֲבָתִי הַתְּלוּיָה בְּשַׁעֲרָה נְמִית שְׁנִינּוּ בְּנִשְׁיָקָה.
בית 3 רָגַע אַחַד לִי נְדָמָה: בֵּיעַר הָלַז, הַמֶּאֱפִיל וּמִשִּׁיב צָנָתוֹ עָלֵינוּ, גָּנוּז מִטְמוֹן מִסְתָּרִים, הַמְּשֹׁמֵר מֵאֵז וּמַעוֹלָם לְשִׁנְיָנוּ – פֶּתְאִם רָחֶפָה הַקָּמָה – וּמִפָּה אֶל־יָפָה עֶבֶר רָטֹט קָרְנִים עַל־פְּנֵי הָאוֹקְיָנוֹס. הוּ, מִי הַשְּׁלִיג עָלֵינוּ – וּבִשְׁפַע כְּזָה, חֵיל צִפּוֹרוֹת לְבָנוֹת?	

Write about the descriptions of nature in the poem, and explain how they help to convey the meaning of the poem.

12. Read the following poem and answer the question below.

עם דמדומי החמה / חיים נחמן ביאליק

הם האיים הרחוקים, העולמות הגבוהים זו בחלומות ראיונים; שעשוננו לגרים תחת כלהשמים, וחיינו – לגיהנם.	עם דמדומי החמה אל החלון נאגשי ועלי התרפקי, לפתי היטב צוארי, שימי ראשך על ראשי – וכה עמי תדבקי.
המה אייזהב זו צמאנו אליהם כאל ארץ מולדת; שכליכוכבי הליל רמזו לנו עליהם באור קרן רועדת.	ומחשקים ודבקים, אליהזהר הנורא דומם נשא עינינו; ושלחנו לחפשי על פני ימי האורה כלהרהורי לבנו.
ועליהם נשארנו בלי רע ועמית כשני פרחים בציה; כשני אבדים המבקשים אבדה עולמית על פני ארץ נכריה.	והתנשאו למרום ביעף שוקק פיונים, ובמרחק פליגו, יאבדו; ועל פני רכסי ארגמן, אייזהר אדמונים, ביעף דומם ירדו.

This poem describes a journey that begins with hope but ends in disillusionment.

Explain this statement, giving examples.

Poetry of Leah Goldberg

13. Read the following poem and answer the question below.

האמנם עוד יבואו ימים בסליחה ובחסד / לאה גולדברג

בית 1
האמנם עוד יבואו ימים בסליחה ובחסד,
ותלכי בשדה, ותלכי בו כהלך התם,
ומחשוף כפ־רגלך ילטף בעלי האספסת,
או שלפ־י־שבלים ידקרוך ותמתק דקירתם.

בית 2
או מטר ישיגך בעדת טפותיו הדופקות
על כתפ־יך, חזה, צוארך, וראשך רענן.
ותלכי בשדה הרטב וירחב בך השקט
כאור בשולי הענן.

בית 3
ונשמת את ריחו של התלם נשם ורגע,
וראית את השמש בראי־השולית הזהב,
ופשוטים הדברים וחיים, ומתר בם לנגע,
ומתר, ומתר לאהב.

בית 4
את תלכי בשדה. לבדך. לא נצרכת בלהט
השרפות, בדרך־ים שסמרו מאימה ומדם.
ובי־שר־לבב שוב תהיי ענוה ונכנעת
כאחד הדשא־ים, כאחד האדם.

How does the fourth stanza [בית 4] help to portray the speaker's experience, as expressed throughout the poem?

Explain, giving an example/examples.

14. Read the following poem and answer the question below.

ארן / לאה גולדברג

בית 1
כָּאן לֹא אֶשְׁמַע אֶת קוֹל הַקּוֹקְיָה.
כָּאן לֹא יִחַבֵּשׁ הָעֵץ מִצְנֶפֶת שְׁלֵג,
אֲבָל בְּצֵל הָאֲרָנִים הָאֵלֶּה
כָּל יְלָדוֹתַי שְׁקָמָה לְתַחֲיָה.

בית 2
צִלְצוֹל הַמְּחַטִּים: הִיָּה הִיָּה ---
אֶקְרָא מוֹלְדֹת לְמֶרְחֵב־הַשְּׁלֵג,
לְקֹרַח יִרְקֹרֵק כּוֹבֵל־הַפֶּלֶג,
לְלִשׁוֹן הַשִּׁיר בְּאֶרֶץ נִכְרִיָּה.

בית 3
אוֹלֵי רֶק צִפְרֵי־מָסַע יוֹדְעוֹת -
כְּשֶׁהֵן תְּלוּיּוֹת בֵּין אֶרֶץ וְשָׁמַיִם -
אֵת זֶה הַכָּאֵב שֶׁל שְׁתֵּי הַמוֹלְדוֹת.

בית 4
אֲתֶכֶם אָנִי נִשְׁתַּלְתִּי פַעַמִּים,
אֲתֶכֶם אָנִי צִמְחֹתִי, אֲרָנִים,
וְשָׂרְשֵׁי בְשָׁנִי נוֹפִים שׁוֹנִים.

How does the fourth stanza [בית 4] help portray the speaker's experience of immigration, as expressed throughout the poem?

Explain, giving an example/examples.

15. Read Sonnet ב from the sonnet cycle "שירי אהבה מספר עתיק" by Leah Goldberg, which begins with the words "ולא היה בינינו אלא זהר" and answer the question below.

בית 1
ולא היה בינינו אלא זהר
ענו של השכמה ברחוב כפרי
ולבלובו של גן בטרום פרי
בלכן תפרחתו יפת התאר.

בית 2
ומה מאד צחקת באמרי
כי אל השחר הענג כנרד
אקרב ואקטפנו למזכרת
ואשמרנו בין דפי ספרי.

בית 3
את זרועך נשאת, התזכר?
והנידו את ענף תפוח,
ועל ראשי ירד מטר צחר.

בית 4
מאחורי גבך הכפר געור,
החלונות נצטלצלו עם רוח –
ולא היה בינינו אלא אור.

What experience is described in the poem? Explain and give examples of two literary devices [אמצעים אומנותיים] that help to portray this experience.

16. Read the cycle of poems א-ג and answer the question below.

הסתכלות בדבורה / לאה גולדברג

א	ב
ברבוע חלון מואר – על שמשה, מבחוץ, צללית של דבורה כמעט אין לראות את כנפיה.	בשמש היא היתה עלה זהב נופל, בפרח היא היתה טפה של דבש אפל, ואגל טל בנחיל של כוכבים – ופה היא צל.
הפוכה. גוף צר. שש רגלים דקות – בגלוי עירם, באיוס מכער זוחלת דבורה.	מלה אחת של שיר בנחיל המצלצל, בשורת רצון נמרץ בתוף שרב עצל, תנועת האור באפר דמדומים – ופה היא צל.
ג	
איך נכתיר אותה בדברי שירה? איך נשיר ומה? יבוא ילד קטן ויאמר: המלכה עירמה.	מדבשך? מי יזכר את דבשך? הוא שם, הרחק, בפורת. כאן, בשמשה מוארה, גופך, ראשך – כלך עלך, שנאה אין-אונים עלובה ועורת. הפחד הורג. השמרי לנפשך.

Explain and give examples of how the bee is described in each of the three poems א-ג.

The Poetry of Rachel

17. Read the following poem and answer the question below.

רק על עצמי / רחל

רק על עצמי לספר ידעתי.
צר עולמי כעולם נמלה,
גם משאי עמסתי כמוה
רב וכבד מפתפי הדלה.

גם את דרכי – כדרךך אל צמרת –
דרך מכאוב ודרך עמל,
יד ענקים זדונה ובוטחת,
יד מתבדחת שמה לאל.

כל ארחותי הליז והדמיע
פחד טמיר מיד ענקים.
למה קראתם לי, חופי הפלא?
למה כזבתם, אורות רחוקים?

Explain the last stanza of the poem, and explain how it helps to convey the meaning of the poem.

18. Read the following poem and answer the question below.

פגישה, חצי פגישה / רחל

פגישה, חצי פגישה, מבט אחד מהיר,
קטעי ניבים סתומים – זה די...
ושוב הציף הכל, ושוב הכל הסעיר
משבר האשר והדוי.

אף סקר שכחה – בניתי לי מגן –
הנה היה כלא היה.
ועל ברפי אכרע על שפת אגם סואן
לשתות ממנו לרויה!

How does the speaker in the poem describe the encounter, and what emotions does this encounter arouse in her?

Explain, giving an example/examples.

19. Read the following poem and answer the question below.

מיכל / רחל

ותאהב מיכל בת שאול את דוד... ותבז לו בלבה
(שמואל א, י"ח, כ'; שמואל ב, ר', ט"ז)

מיכל, אחות רחוקה! לא נתק חוט הדורות,
לא שלטו בכרמך הנוגה חרלי הזמן,
על כתנת משיך לא דהו פסי ארגמן
וצלצול אצעדות זהבה עוד האזן תקלט.

לא אחת ראיתיך נצבת ליד האשנב,
בעיניך היפה מהולים גאווה ורף;
מיכל, אחות רחוקה, אני עצובה כמותך,
כמותך גדונותי לבוז לאשר אהב.

How is the great closeness that the speaker feels towards Michal, Saul's daughter, expressed in the poem?
Explain, giving an example/examples.

20. Read the following poem and answer the question below.

בְּאַחַד גִּלְגּוּלֵי / רַחַל

הִיִּיתִי חַיָּה בֵּין חַיּוֹת הַשָּׂדֶה
בְּיָמִים רְחוּקִים, בְּאַחַד גִּלְגּוּלֵי?
וּמֵאֵז לִי קָרְבַּת הָאָחוֹת לְחַי
וְאֵימַת הָאָדָם הָרוּדָה?

אֶפְרַת הַנוֹצָה וְחֶסֶרֶת הַמָּגֵן
גִּלְגָּלֶה-פְּרָפְרָה בִּי נִשְׁמַת צָפוֹר?
מִנְגִּינָה עִגְמוּמִית, אֶהְבֵּת הַדְּרוֹר –
הֵן מְמֹנָה, מְמֹנָה שְׂתִיָּהּ.

וְאוּלֵי בְּגִלְגּוּל הָרְחוּק־קָדוֹם
הִיִּיתִי גְבֻעַל-עֲשָׂבִים יִרְקָרֵק?
וְלָכֵן בְּאִמִּי-אֲדָמָה אֲדִבֵּק,
וּמְנוּחִי בְּחִיקָה הַשָּׁחוּם.

How does the speaker in the poem describe herself and her world?
Explain, giving an example/examples.

Good Luck!

All rights reserved by the State of Israel.
No part of this document may be copied or disseminated
without permission from the Ministry of Education.

בהצלחה!

זכות היוצרים שמורה למדינת ישראל.
אין להעתיק או לפרסם אלא ברשות משרד החינוך.